

**GINTARAS LIETUVOS
PROFESIONALIOJE
JUVELYRIKOJE: NUO KAROLIŲ
VĖRINIO
IKI KONCEPTUALAUS OBJEKTO**

Raimonda Simanaitienė^{1,2}

1 Kauno kolegija Higher Education Institution,

2 Vytauto Didžiojo universitetas

Mozaika „Kauno pilis“, LNDM

V. Pavardė: R. Simanaitienė
E. puslapis: www.kaunokolegija.lt
E. paštas: raimonda.simanaitiene@go.kauko.lt
Institucija: Kauno kolegija
Vytauto Didžiojo universitetas
Adresas: Pramonės per. 20 / Muitinės g. 7, Kaunas
Telefono nr.: +370 675 80026
Tyrimų kryptis (-ys): Humanitariniai mokslai H003

Tyrimo tematika, problematika, tikslas. Pranešimo tema siejama su gintaro, kaip mūsų kraštui itin būdingos medžiagos, panaudojimu kuriant papuošalus. Tikslas – išanalizuoti gintaro ypatybes profesionalioje Lietuvos juvelyrikoje ir aptarti jas, kaip atspindinčias itin platų meninės išraiškos potencialą.

Reikšminiai žodžiai: dailininkai, gintaras, juvelyrika, konceptualus menas, papuošalai, raida

Tyrimo metodai. Kultūrologinė, chronologinė, formalioji ir biografinė analizė.

Rezultatai ir (arba) išvados. Dailininkų kūryboje nagrinėjamos temos atžvilgiu galime išskirti kelis etapus.

Tarpukaryje, o taip pat ir pokaryje iš gintaro ir metalo kurti papuošalai demonstruoja, jog tuo metu Lietuvoje dar nebuvo susiformavusi profesionali gintaro apdirbimo tradicija, daugelyje gintaro dirbtuvių vyravo natūralistinės gaminių formos. Neaukštą meninį gintaro dirbinių ir juvelyrikos lygį lėmė tai, kad nebuvo mokymo bazės, rengusios šios srities specialistus.

Pirmuosius ryškesnius gintaro panaudojimo lietuvių juvelyrikoje pokyčius atskleidė 6 – 7 deš. dailininkų F. Daukanto ir K. Simanonio kūryba. Jie papuošalus įtvirtino kaip svarbią, savarankišką dailės šaką, išpuoselėjo vietinės medžiagos – gintaro – išryškinimą gaminyje.

Pažangų meninį suvokimą ir puikius amato įgūdžius studijuodami tuometiniame Talino dailės institute įgijo ir juvelyrų B. Stulgaitė bei S. Virpilaitis. Jie vieni pirmųjų 8 – 9 deš. pradėjo naudoti ir netradicines medžiagas – medį, liną, popierių, plastiką ir net arbatžoles, jungdami jas su gintaro elementais. B. Stulgaitė į lietuvių juvelyrinką įnešė minimalistinių formų, tvarkos, pusiausvyros ir harmonijos sampratą. S. Virpilaičiui tapo svarbios įvairios gintaro medžiagos transformacijų galimybės.

XXI a. pradžioje jau VDA Telšių dailės fakultetą baigusiu juvelyrų kūryboje susipynė iš Estijos mokyklos perimti ir VDA diegiami meniniai principai. Racionalus ir minimalistinis stilius atsiskleidė Š. Vaitkutės ir D.

Narkaus darbuose. V. Pukštaitės ir U. Blažytės juvelyrikoje gintaras pateiktas novatoriškai, moderniai, pasitelkti medžiaginiai koloristiniai efektai.

Originalumas ir (arba) praktinis reikšmingumas. Neretai šiuolaikinių menininkų, kūrybai naudojančių gintaro medžiagą, darbai prarado papuošalo funkciją, jie yra įvairiaformiai, objektiniai, politiškai, reaguojantys į socialines realijas. Šie kūriniai akivaizdžiai atstovauja conceptualaus meno lauką.

Pranešime pateikti istoriniai ir eksperimentiniai pavyzdžiai neabejotinai aktualūs ir KK MUF MA studentų darbams, kuriuose galėtų būti išradingai ir kūrybiškai derinamos gintaro ir odos, tekstilės, keramikos ar stiklo medžiagos, skleisti originalus dizaino požiūris.